

Trygg framtid for folk og natur.

Naturtyper/miljøinformasjon

Fylkesskogssamling, Ålesund 15.02.2018

Solveig Silset Berg, Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen

Disposisjon

- Naturtyper – hva er det?
- Miljøregistrering skog vs naturtypekartlegging
- Kvalitetsheving av skoglokaliteter i Naturbase
- Natur i Norge (NiN)
- Sensitive artsdata
- Frivillig skogvern
- Datakilder en liten oversikt

Naturtypekartlegging DN Håndbok 13

- Startet i 1999
- Retningslinjer for naturtypekartlegging
- Kommunekartlegging
- 56 naturtyper
- Faktaark
  - Kriterier for utvelgelse
  - Verdisetting
  - Avgrensing
- Registreringene legges i

www.naturbase.no

NATURTYPER

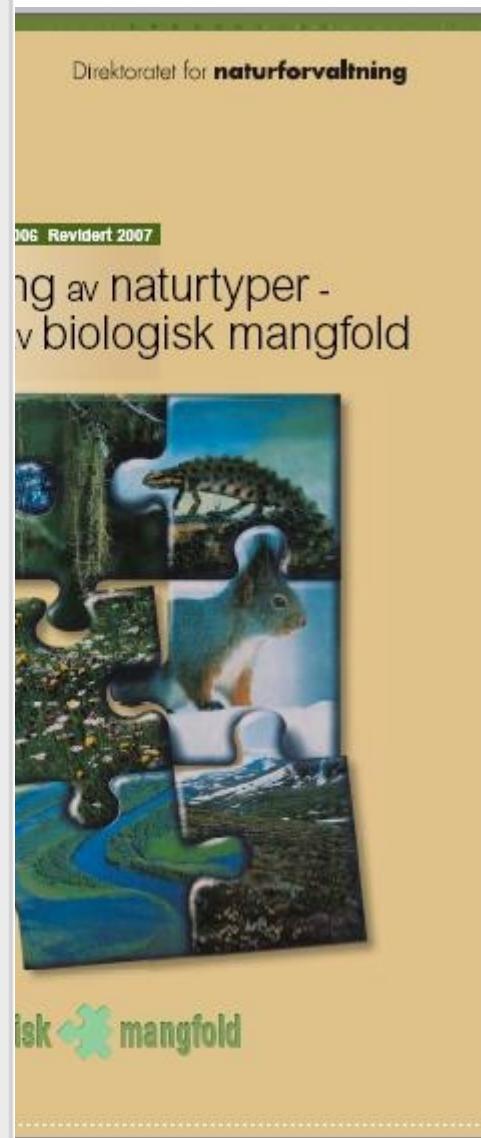
En ensartet type natur, for eksempel en slåtteeng, eller en spesiell naturforekomst, for eksempel et ferskvannsdelta

Omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der.

Noen naturtyper kan være spesielt verdifulle for eksempel fordi de er truede eller er levested for truede arter.

Miljødirektoratet har ansvar for å framskaffe kunnskap og lage systemer som gjør at Norge kan forvalte slike naturtyper og arter i norsk natur på en god måte.

Miljødirektoratet kartlegger naturtyper på land, i ferskvann og i havet.

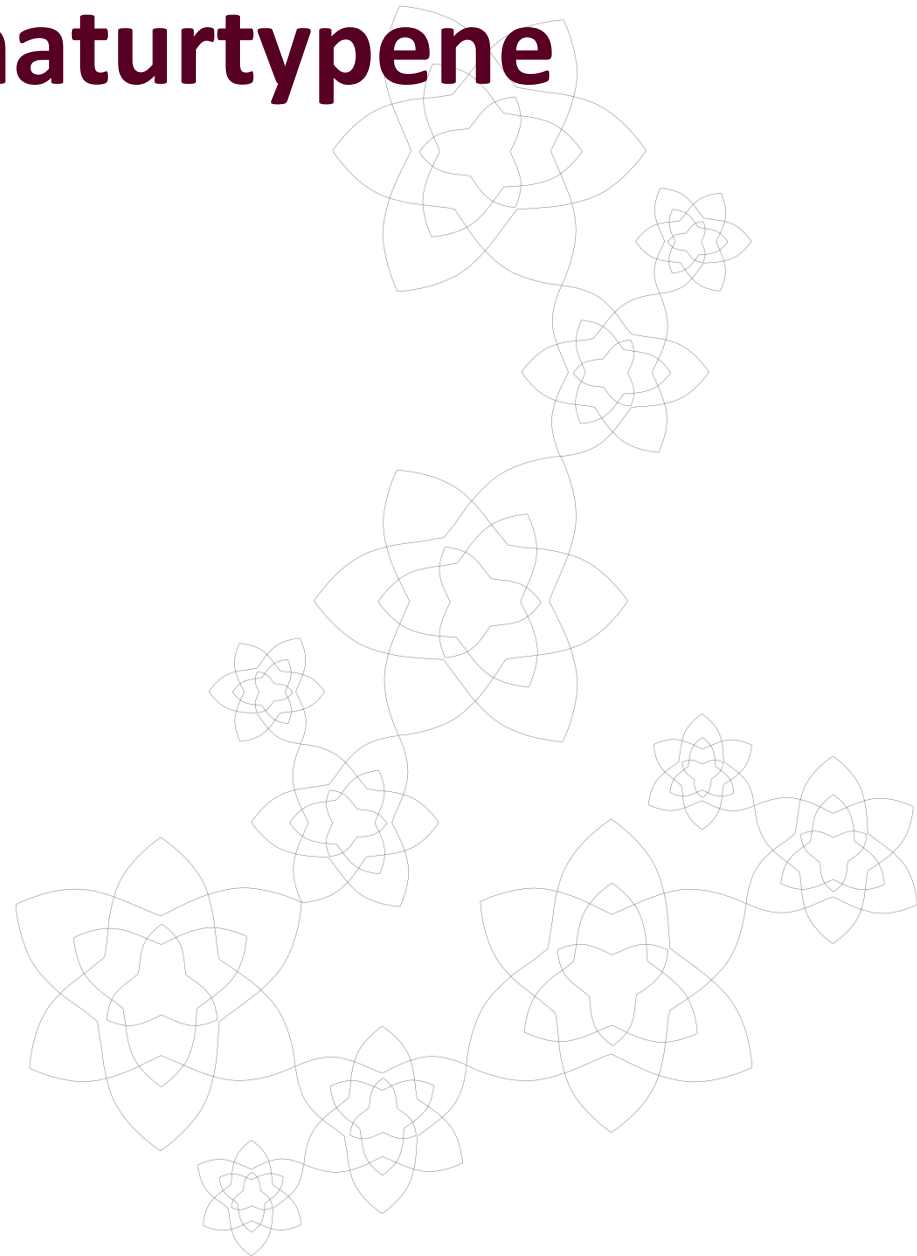

Verdisetting av naturtypene

Tre verdier:

- A. Svært viktig (nasjonalt viktig)
- B. Viktig (regionalt viktig)
- C. Lokalt viktig (MiS)

Hva betyr dette for skogbruket?

Hjemmelsgrunnlag og vurderinger

- Ikke knyttet opp mot konkrete juridiske virkemidler
  - Unntak er «Utvalgte naturtyper» med egen forskrift (f.eks. hule eiker)
  - Naturmangfoldloven § 6 – generell aktsomhetsplikt
  - Vurdering av det man vet om naturverdiene og hvordan de påvirkes
  - Balansegang mellom bærekraftig bruk og vern
-
- Naturtyper i produktiv skog med A-verdi innehar så store verdier som gjør at arealet ikke kan hugges eller må underlegges spesiell skjøtsel
  - Naturtyper med C-verdi kan i mange tilfeller hugges etter nærmere vurdering av biolog/sakkyndig
  - Lokaliteter med B-verdi – mest hodebry
  - Planlagt hogst i A- og B-lokaliteter? Fylkesmannen skal varsles

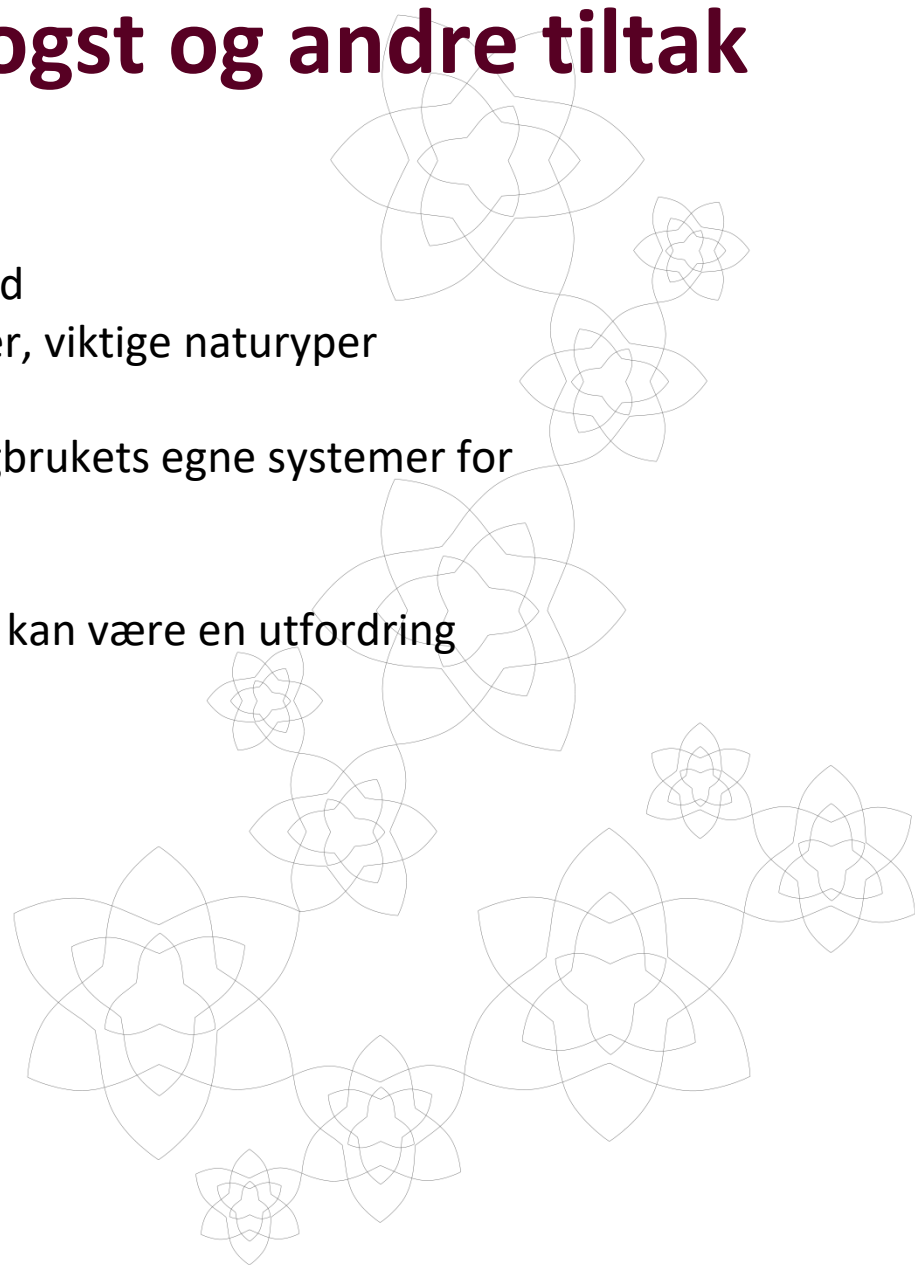
Miljøregistreringer i skog (MiS) (kort oppsummert?)

- Registrering av viktig biologisk mangfold i skogen
- Produktiv skog i hogstklasse IV og V
- 12 ulike livsmiljøer
- Konsentrerte forekomster registreres i miljøfigurer
- Spredte forekomster registreres som elementer i miljøbestand
- Kartleggingen gir skogeier informasjon om arealer med miljøer som er særlig viktige å ta vare på.
- Nøkkelbiotoper

Andre hensyn ved hogst og andre tiltak i skog

- Andre registreringer av biologisk mangfold
  - F.eks. hekkeplasser rovfugl, spillplasser, viktige naturtyper
- Forankret i Naturmangfoldloven og i skogbrukets egne systemer for miljøsertifisering
- Særlig forholdet til registrerte naturtyper kan være en utfordring

Forholdet mellom MiS-enheter og naturtyper etter DN håndbok 13

- MiS har en større arealdekning i (produktiv) skog enn naturtypekartlegging
- MiS kartlegger på et finere detalj-nivå, med ulike miljøverdi-konsentrasjoner som registreres i mange, til dels små MiS-figurer.
- Ansamlinger av MiS-figurer kan konverteres til naturtypelokaliteter
- I mange tilfeller er den biologiske kompetansen høyere i naturtypekartlegging
- Naturtypekartlegging har mer omfattende begrunnelse for bl.a verdisetting

- Skogbrukslovgivningen viser til retningslinjer i en standard som i stor grad er utarbeidet av markedsaktører
- Naturtypekartlegging utarbeidet og videreutviklet av miljøforvaltningen og fagpersoner innen kartlegging av biologisk mangfold

- De to kartleggingssystemene er like i målsettinger og metodikk slik at MiS-dataene burde kunne konverteres til naturtypekartleggingsdata

Kvalitetsheving av skoglokaliteter i naturbase - 2016

- Endrete krav til dokumentasjon og presisjon (1999-2015)
- Gamle naturbasedata - krever oppdatering
- Dårlig kartgrunnlag
- Annenhåndsopplysninger
- Knappe økonomiske rammer
- Endring i kartverktøy
- Konfliktdempende

Skoglokaliteter i M&R fordelt på kriterier angitt av Miljødirektoratet

- Svært gamle
- Svært store
- Manglet kilde, verdibegrunnelse eller stedkvalitet

Skoglokaliteter totalt	517
Mangler kilde	2
Mangler stedkvalitet	379
Dårlig stedkvalitet (1+2)	20
Registrert før 2000	213
> 100 daa	184
Verneområde	71

Resultat feltarbeid

- Videreføring av lokaliteter
- Endring i beskrivelse og avgrensning
- Oppdeling av lokaliteter – nye lokaliteter
- De fleste lokalitetene ble mindre i areal
- Før kartlegging 17968 daa
- Etter kartlegging 8306 daa

Feltarbeid/besøkte lokaliteter	67
Antall kommuner	14
Endrede naturbaselokaliteter	58
Nye naturbaselokaliteter	25
Slettede lokaliteter	9

Innfjorden: Mækjå

Id	BND0001703
Områdenavn	Innfjorden: Mækjå
Kommuner	Rauma
Naturtype	Rik sump- og kildeskog
Utforming	Rik sumpskog
Verdi	Svært viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	08.09.2016
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G ikke vurdert
Modellert	Nei
Gjennomnittedyp	
Forvaltningsplan	Nei
Forvaltningsavtale	0
Forvaltningsavtale inngått	
Forvaltningsavtale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	

Innledning

Området vert verdsatt til A (svært viktig) på grunn av at det er ein svært spesiell og regionalt sjeldan utforming av rik sumpskog, med fleire regionalt sjeldne artar.

Lokaliteten er opprinnelig skildra av Jordal & Stuefløten (2004, besøkt 20.06.2000). Han er seinare revidert av John Bjarne Jordal 08.12.2016, basert på eige feltarbeid utført 08.09.2016, i samband med kvalitetsikking av skoglokalitetar i 2016 på oppdrag frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Skildring og verdsettning følgjer Direktoratet for naturforvaltning (2007). Raudlistestatus for artar følgjer norsk raudliste frå 2015. Den gamle naturbaselokaliteten BND0001703 blir her vidareført med små justeringar i avgrønsinga og ny lokalitetsbeskriving. Namnet "mækjå" kjem av gammelnorsk "mækir" som tyder sverd (Sæbø 1979).

Beliggenhet

Lokaliteten ligg i eit svakt hellende til relativt flatt område, i låfoten ved Vårsetra i Innfjorden. Grunnlaget for sumpskogen er store mengder basenkt grunnvann som vert pressa ut i overflata ved foten av ei bratt dalside med ljukk skredfjort, men også påverka av ein større bekk. Lokaliteten grensar til annan skog, granplantefelt, veg, myr og dyrka mark. Berggrunnen består av ikkje innmidt gneis (www.ngu.no). Laumassane består av morene (sand, grus og stein), og bekketransportert materiale. Lokaliteten ligg i sørøstleg vegetasjonssone (SB) og dessutan i klart osanisk vegetasjonssesjon (O2).

Naturtyper

Naturtypen er rik sumpskog. Delnaturtype er rik sumpskog. Av tre- og busktag vart det notert alm (VU), bjerk, gran, gråtor og eyrevier. Dominerende i feltskittet var mjødurt, stormeste, åkenelle, byheymole, toshjem, lysvik, mynmaure, bekkblom, myrtistel, skogsmarihand, skoggrøykvein, strusevevg og strandtrær.

Artamangfold

Sverdlije dominerer feltskittet i eit område, og ein regionalt sjeldne art som skogsvaks først både i sjelve sumpskogen og i ei graft/vegkant like ved. Andre sjeldne artar er næstpigeknop (Sæbø 1979, ingen belegg, ikkje attfunnen), langstorr (2000) og slakktorr (kjeldesig 2016). Av andre planter kan nemnast bukkblad, hengjensk, kratthulleblom, myrhatt, skogsnelle, skogsvinerot, småvasshår, og trollurt. Lav: grytrevng, lungenever, Mosar: ryemose.

Påvirkning

Skogen er middelaldrende med litt dautt trevirke, og få gamle og grove tre. I seinere år er det anlagt ein traktorveg like i overkant av sumpskogen, og greifing i samband med denne påverkar truleg vegetasjonen i området. Det er gjerde langs vegen og storfebeiting i lokaliteten, noko som truleg er uheldig for fleire artar.

Fremmede artar

Ingen registrerte.

Skjettelse

Det beste for naturverdiene er om lokaliteten får vera minst muleg påverka. Ein bør unngå ytterlegare greifing, vegbygging og hogst i sumpskogen. Beiting er også uheldig i sumpskog. Ein bør vurdere om det er nødvendig å restaurere med tilbakeføring til naturtilstanden og omlegging av vegen.

Landskap

Rik sumpskog med sverdlije er unikt i heile fylket.

Mangler

Totalareal

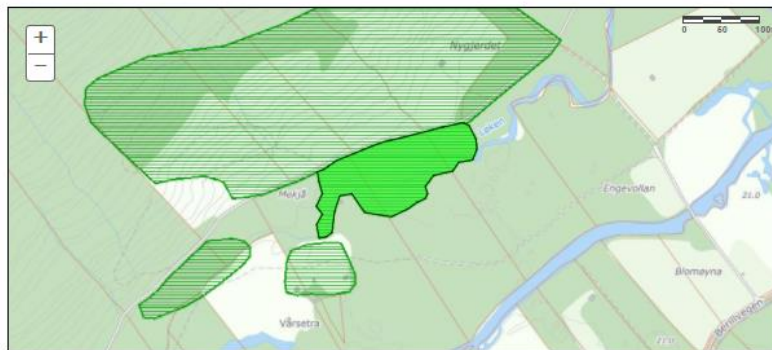
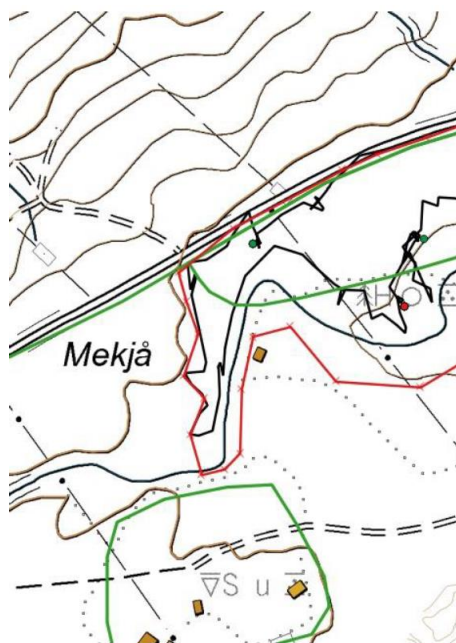
15 daa

Kilder

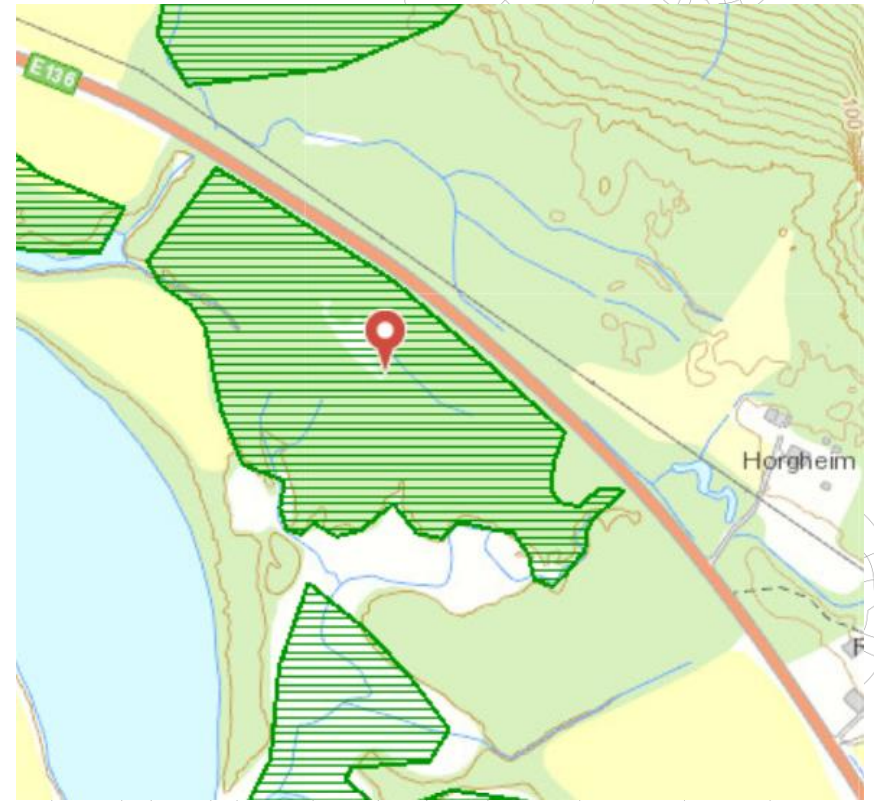
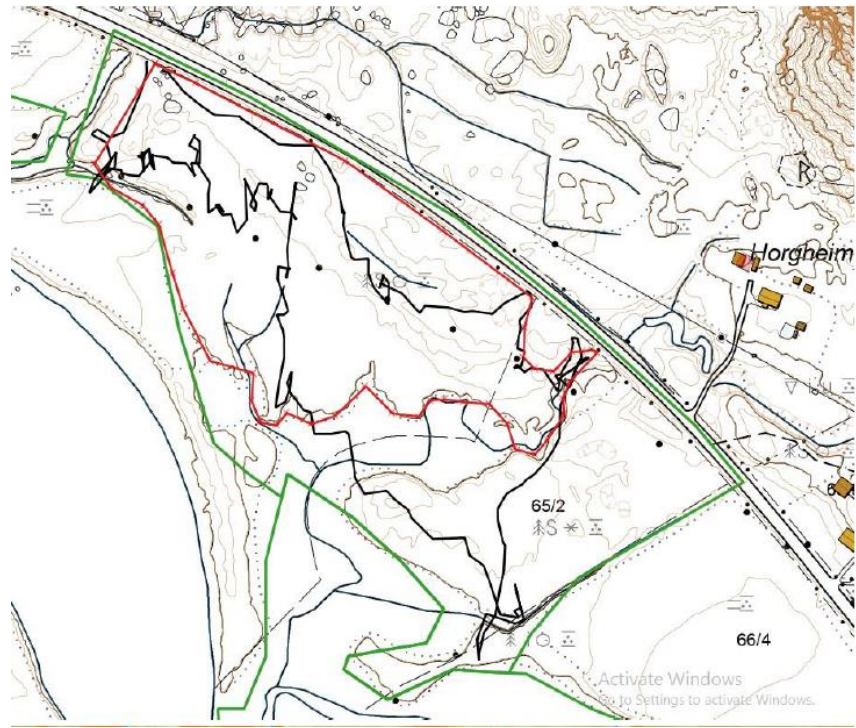
Namn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Jordal, J. B. & Stuefløten, S.	2004	Kartlegging av biologisk mangfold i Rauma kommune, rapport. 192 s. + kart		Litteratur
Sæbø, A.	1979	Frå utmarksarbeite til selerbruk og stelar i Måndalen. Molde og Romsdal Turistforening. Arbeik 1964-79, s. 63-79.		Litteratur
Jordal, J. B. m.fl.	2017	Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2016, med vekt på revisjon av skoglokalitetar. Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2017.		Litteratur

Dokumenter

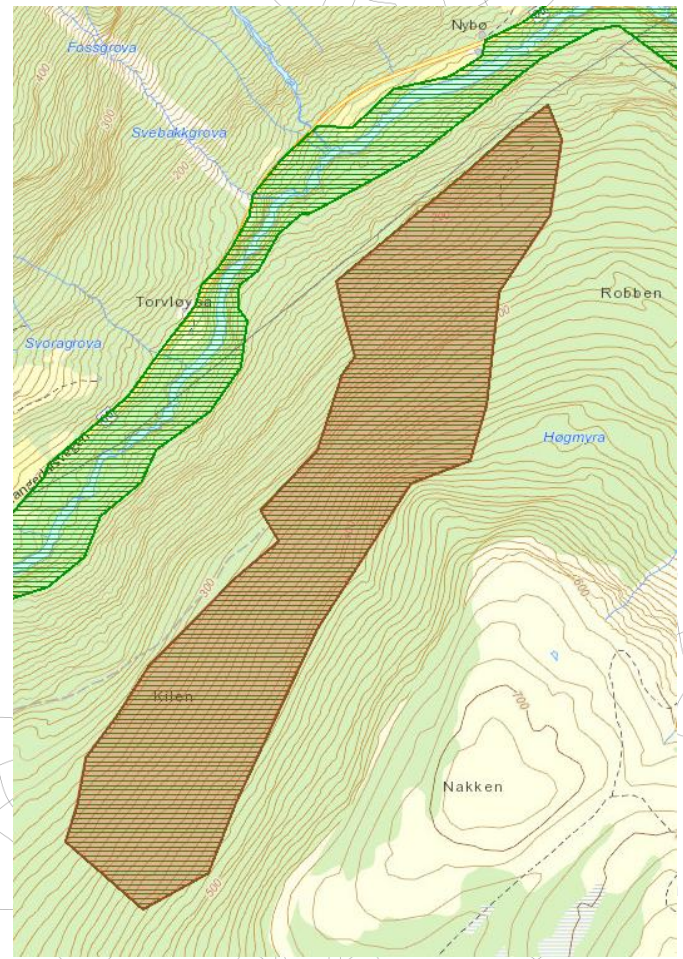
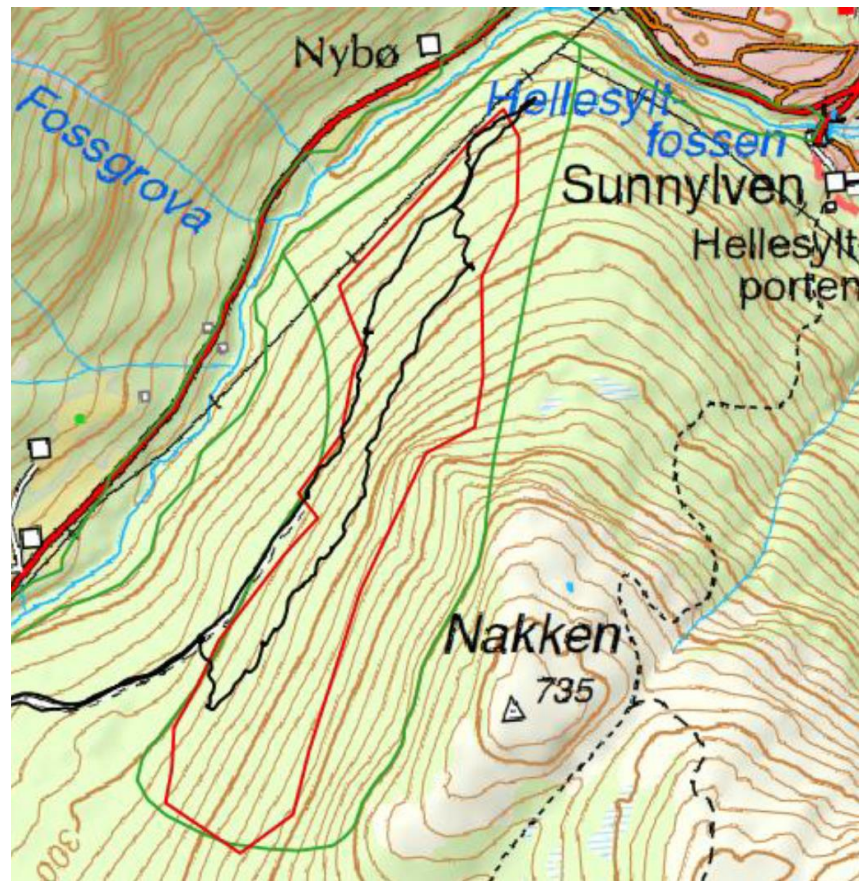
[Naturtypekartlegginga i Møre og Romsdal i 2016](#)

Rauma Horgheim

Hellesylt-Karbøen

Sunndalen: Hoåsbrekka

Sunndal

Id	BN00020468
Områdenavn	Sunndalen: Hoåsbrekka
Kommuner	Sunndal
Naturtype	Rik sump- og kildeskog
Utforming	Rik sumpskog
Værdi	Svært viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	30.09.2016
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G ikke vurdert
Modellert	Nei
Gjennomslittedyp	
Forvaltningssplan	Nei
Forvaltningsavtale	0
Forvaltningsavtale inngått	
Forvaltningsavtale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Værdibegrunnelse	
Innledning	

Beliggenhet

Lokaliteten får verdi A (viktig) på grunn av at det er ein større, velutvikla og intakt sumpskog med svartor, som også er regionalt sjeldan.

Lokaliteten er opprinnelig skildra av Jordal (2004, besøkt av J.J. Holten pers. medd. 1979 el. 1990). Han er seinare revidert av John Bjarne Jordal 12.12.2016, basert på eige feltarbeid utført 30.09.2016, i samband med kvalitetsikking av skoglokalitetar i 2016 på oppdrag frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Skildring og verdisetting følgjer Direktoratet for naturforvaltning (2007). Raudlistestatus for artar følgjer norsk raudliste frå 2015. Den gamle naturbaselokaliteten BN00020468 blir her vidareført med justeringar i avgrensinga og ny lokalitetsbeskriving.

Naturtyper

Lokaliteten ligg i eit flatt område i den sørvestde lissida við Hoåsbrekka i Sunndalen. Han grensar til myr, sauebite og edellausvskog/grårsskog. Berggrunnen består av grovkorna granittisk gneis, augegneis og gneisgranitt (www.ngu.no). Lausmassane består av morene (sand, grus og stein) og litt myrtorv. Lokaliteten ligg i borestemoral vegetasjonssone (BN) og dessutan i svakt oseanisk vegetasjonssesjon (O1).

Artsmangfold

Naturtypen er rik sumpskog med mykje svartor, påverka av høgt grunnvatn som har å gjera med bekker og grunnvassframspring i lifoten. Delnaturtype er rik sumpskog. Av tre- og buskslag vart det notert svartor (stadvis dominerande, diam. oppå 50 cm), gråor, hegg, berk, hassel, rogn, øyrevier, samt ei alm (VU, ca. 50 cm diam.).

Påvirkning

Av planter kan nemmast broddteg, bukkeblad, flaskestor, enghumleblom, mannsøtgras, myrhatt, myrsnelle. J.J. Holten oppgav også maigull og skogkarse.

Fremmede arter

Skogen er middelfaldrande med litt daudt trevirke, og få gamle tre. Beita av sau. Litt spor etter hogst.

Skjeteel

Ingen registrerte, men plataner (SE - svært høgt risiko) vart funne like i nærleiken.

Landekap

Det beste for naturverdiane er om lokaliteten får vera minst treløst påverka, særleg må ein ikkje greifa eller gjera andre ting som påverkar den hydrologiske balansen.

Mangler

Sumpskog med svartor finst nokre få stader i Sunndalen, typen nærmar seg nordgrensa si.

Totalareal

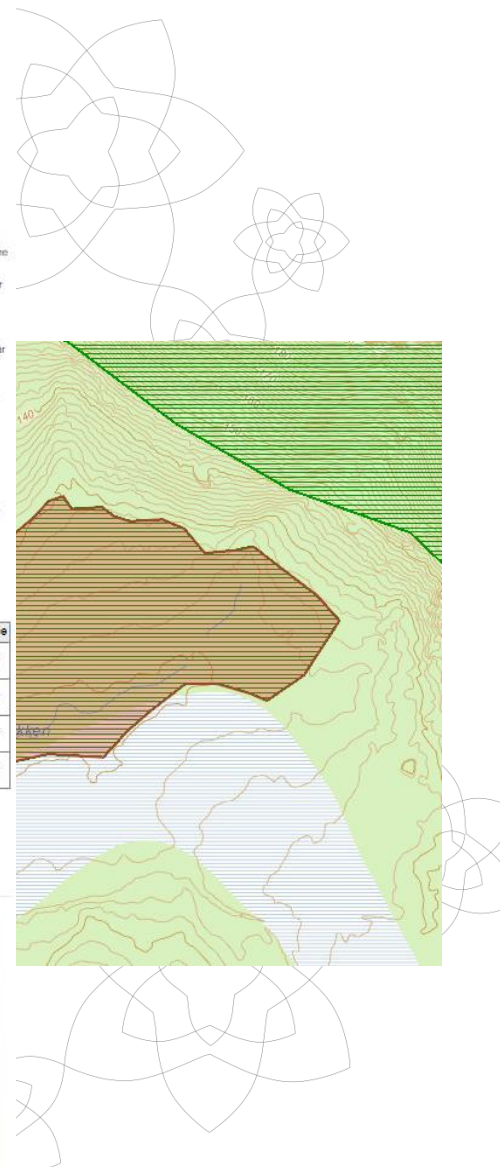
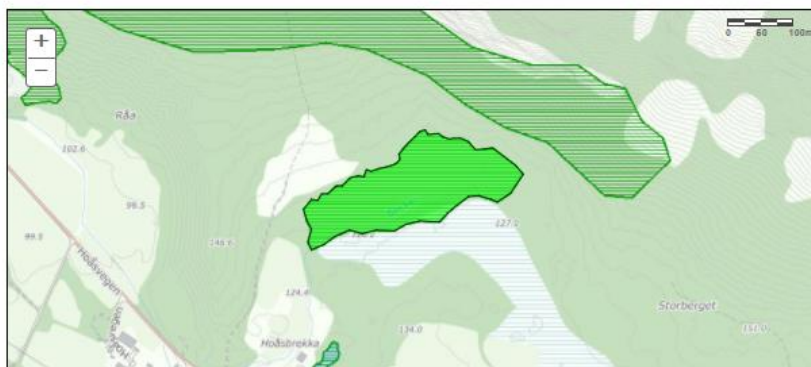
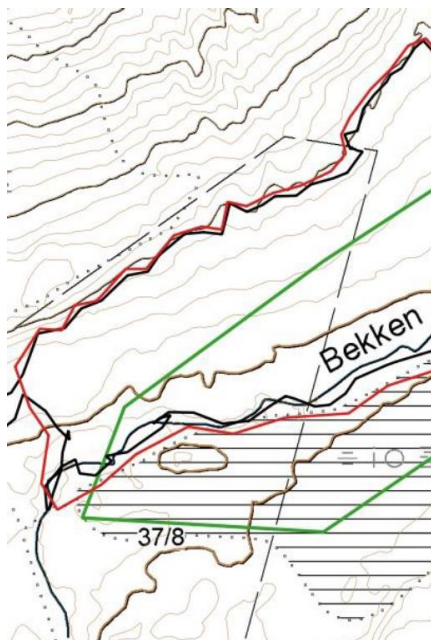
30 daa

Kilder

Navn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Bugge, O. A.	1993	Utkast til verneplan for edellausvskog i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernsavdelinga, rapport nr. 10-1992: 117 s.		Litteratur
Folkestad, A. O.	1976	Sunndal kommune. Friluftsliv og naturvern i Møre og Romsdal, spesiell del. 26. Møre og Romsdal fylke. Plan- og utbyggingsavdelinga.		Litteratur
Jordal, J. B.	2004	Et glett inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s. ISBN 82-990812-7-0.		Litteratur
Jordal, J. B.	2017	Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2016, med vekt på revisjon av skoglokalitetar. Rapport m.fl. J.B. Jordal nr. 1 - 2017.		Litteratur

Dokumenter

Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2016

FYL Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan B

MØP

Id	BN00111854
Områdenavn	Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan B
Kommuner	Sunn dal
Naturtype	Rik edellausskog
Uttorning	Gråor-almeskog
Verdi	Viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	10.09.2016
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	Nei
Gjennomslittedyp	
Forvaltningssviale	Nei
Forvaltningssviale inngått	0
Forvaltningssviale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	

Det er ein ganske liten lokalitet, men med mange gamle almar av høg verdi, og med stort potensiale for fleire raudlistearter. Han får derfor verdi B.

Lokaliteten er skildra av Kristin Wangen i Mijefaglig Utredning 20.12.2016, basert på eige feltarbeid utført 10.09.2016, i samband med kvalitetsikring av skoglokalitetar i 2016 på oppdrag frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Skildring og verdsettelse er basert på Direktoratet for naturforvaltning (2007) og NN 2.0 i skala 1:5000. Raudlistestatus for artar følgjer norsk raudliste frå 2015. Lokaliteten er skilt ut frå den gamle naturbasekatalogen Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan med ID BN00020411, som er vidareført med større endringar under namnet Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan A. Den gamle lokaliteten er sidlagare skildra av Jordal (2004) og Melby & Gaarder (2001).

Lokaliteten ligg i ei bratt, sørvestvendt lisse i underkant og langs vestsida av ei grov ur. Elles grensar han mot boreal blandingsskog. Det first enkelte almeire også utanfor avgrensing. Berggrunnen består av dionittisk granitt gneis. Lausmassane består av skredmateriale (grov ur) (www.ngu.no). Lokaliteten ligg i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og dessutan i klart oseanisk vegetasjonssesjon (O2) (Moen 1998).

Naturtypen er rik edellausskog i underkant av og langs kanten av ei grov ur. Dominerende treslag er alm (VU) og bjørk, der nokre av almene er styva. Elles er det innslag av gråor, hegg og rogn. Områda i underkant av ura er eller ny metodikk rasmark- og ravine almeskog (alm-lindeskog eller gamal metodikk; 50 %), medan områda vest for ura er gråor-almeskog (50 %). Gråor-almeskog er også riklig type for resten av lokaliteten. Vegetasjonen er hegstauleskog (NN-grunntype T4-C-1B).

Av planter kan nemnast stuesleiv, stuesleie, trollurt, bringebær, markjordbær, myske, skogsjemeblom, hengveing og kratthumleblom. På alm vart det registrert narreppgossopp og ekkomose, men med potensiale for fleire raudlista sopp og lav knytt til gamle almeire. I Artskarta er det i tillegg registrert i området karplantar lerkespore og lavartane bleik skribletav, klosterlav (NT) og bleikdoggån (NT) (G. Gaarder og H. Hofien 27.04.1999). Den gamle skildringa (Jordal 2004) nemner også den uvanlige og kravfulle arten gullstjerne, men det er usikkert om arten er funne innanfor denne avgrensinga.

Skogen er middelfaldrande med litt daudt trevirk, men med 7-10 gamle almeire der rundt halvparten ber preg av å vere styva. Dei fleste almane har ein diameter på rundt 50-80 cm, og mindre omfattande hjortegrag. Den eine alma har holrom. Inge liggje umna, i underkant av lokaliteten, ligg ei granplantefelt. Ferspreidd norsk gran first spreidd utanfor plantefeltet, men ingen er foreleggjorne innanfor lokaliteten. Ingen registrerte.

Den største trusselen for alma er hjorten som gneg på barken, og ein reduksjon i hjortepopulasjonen i området er naudsynt for å sikre overleving av alma på skt, og sikre rekruttering. Spreiing av gran frå granplantefeltet er også ein reell trussel, og ein bør følgje med på at gran ikkje etablerer seg inn til lokaliteten. Å ta opp til staving av almene er positivt dersom ein gjer det på riktig måte i samråd med erfarne folk, og på tre som har restaureringspotensiale. Etablering av nye stavingar er positivt for rekruttering og konsinuet. Elles er det beste for naturverdiene om lokaliteten får vera urørt utan innngrep.

Lokaliteten må sjåast i direkte samanheng med den rike edellausskogen av same type i lokaliteten Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan som ligg rundt 100 meter sørøst for lokaliteten.

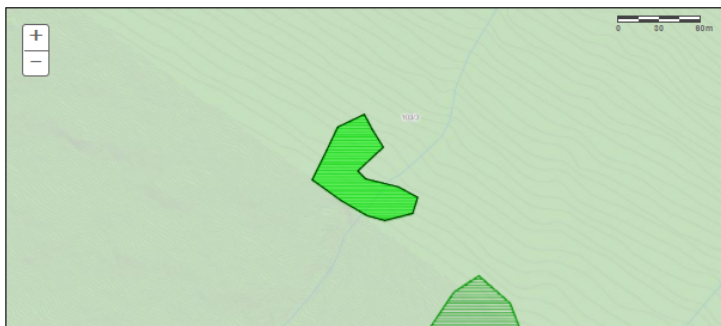
2,8 daa

Kilder

Navn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Jordal, J. B.	2004	Ei gliett inn i Sunndalsnaturen-En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s. ISBN 82-990812-7-0.		Litteratur
Melby, M. W. & Gaarder, G.	2001	Verdier i Ålvundelva, Sunndal kommune i Møre og Romsdal. VVV-rapport 2001-4. Utgitt av Direktoratet for Naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. 42 s. + vedlegg.		Litteratur
Jordal, J. B. m.fl.	2017	Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2016, med vekt på revisjon av skoglokalitetar. Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2017.		Litteratur

Dokumenter

[Naturtypekartlegging i M7re og Romsdal i 2016](#)

Kartgrunnlag: Kartverket, Geovekst og kommuner

Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan A

Id	BN00020411
Områdenavn	Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan A
Kommuner	Sunn dal
Naturtype	Rik edellausskog
Uttorning	Alm-lindeskog
Verdi	Viktig
Utvalgt naturtype	Nei
Registreringsdato	10.09.2016
Nøyaktighetsklasse	< 20 m
Tilstand	
MOB-Land prioritet	G Ikke vurdert
Modellert	Nei
Gjennomslittedyp	
Forvaltningssviale	Nei
Forvaltningssviale inngått	0
Forvaltningssviale utløper	
Bruk	
Påvirkningsfaktor	
Verdibegrunnelse	
Innledning	

Det er ein ganske liten lokalitet, men med mange gamle styva alm av høg verdi, og med fleire raudlistearter. Han får derfor verdi B. Lokaliteten er tidlegare skildra av Jordal (2004) og Melby & Gaarder (2001). Han er seinare revidert av Kristin Wangen i Mijefaglig Utredning 20.12.2016, basert på eige feltarbeid utført 10.09.2016, i samband med kvalitetsikring av skoglokalitetar i 2016 på oppdrag frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Skildring og verdsettelse er basert på Direktoratet for naturforvaltning (2007) og NN 2.0 i skala 1:5000. Raudlistestatus for artar følgjer norsk raudliste frå 2015. Den gamle naturbasekatalogen Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan med ID BN00020411 blir her vidareført, men avgrensing er endra til eit mindre område like ovanfor den gamle avgrensinga, på grunn av feilplassering av den gamle lokaliteten.

Lokaliteten ligg i ei bratt, sørvestvendt lisse i underkant av ei grov ur. I underkant grensar han mot hogemark, deretter eit granplantefelt. Berggrunnen består av dionittisk granitt gneis. Lausmassane består av skredmateriale (grov ur) (www.ngu.no). Lokaliteten ligg i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og dessutan i klart oseanisk vegetasjonssesjon (O2) (Moen 1998).

Naturtypen er gliserst tressatt rik edellausskog i underkant av ei grov ur. Dominerende treslag er alm (VU) og bjørk, der dei fleste almane er styva. Elles er det innslag av gråor, hegg, rogn og lerk. Delnaturtypen er eller ny metodikk rasmark- og ravine almeskog, men passar etter gammalt system best som alm-lindeskog (F0105). Vegetasjonen er hegstauleskog (NN-grunntype T4-C-1B) på grov ur med tynt jorddekk mellom.

Av planter kan nemnast stuesleie, struteving, myske, kratthumleblom, skogsjemeblom, markjordbær, mjødurt, tviskjeggveronika, bringebær, hengjæks, tyrehjelm, selvbunke, trollurt, skogsvinrot og haremat. På alm vart det registrert stiftinnleiv, bleikdoggån (NT), puehårstjerne, ekkomose, narreppgossopp, almeklossopp (NT) og skrukkeøyne (NT). I Artskarta er det i tillegg registrert i området karplantar lerkespore, sopparten narreppgossopp, og lavartane bleik skribletav og klosterlav (NT) (G. Gaarder 27.04.1999). Den gamle skildringa (Jordal 2004) nemner også den noko uvanlige og kravfulle arten gullstjerne. Det er potensiale for fleire raudlista sopp og lav knytt til gamle almeire.

Skogen er middelfaldrande med litt daudt trevirk, og med 10-15 gamle stavingstøve. Dei fleste almane har ein diameter på rundt 75-80 cm, den største 150 cm diameter. Fleire av almene har holrom, og daude parti på stammene, og den største alma har brannmerker. Det first ein del daudt trevirk, det meste av alm. Rundt 70 % av almene er i tillegg middels påverka av hjortegrag- dette tyder på at ein del av trea er svekka på grunn av hjortegrag. Fleire av treser ut til å ha restaureringspotensiale. I underkant av lokaliteten er ein granplantefelt. Ferspreidd norsk gran first spreidd utanfor plantefeltet, men ingen er foreleggjorne innanfor lokaliteten. I underkanten av lokaliteten er restar av ei gammal lee og intermediar, beiteprega hogemark i hovudsak i treskjekt.

Nokre større tre og enkelte buskar av europalærk (SE - svært høg risiko) i nedre del av lokaliteten og nedanfor lokaliteten.

Den største trusselen for alma er hjorten som gneg på barken, og ein reduksjon i hjortepopulasjonen i området er naudsynt for å sikre overleving av alma på skt, og sikre rekruttering. Spreiing av gran frå granplantefeltet er også ein reell trussel, og ein bør følgje med på at gran ikkje etablerer seg inn til lokaliteten. Å ta opp til staving av almene er positivt dersom ein gjer det på riktig måte i samråd med erfarne folk, og på tre som har restaureringspotensiale. Etablering av nye stavingar er positivt for rekruttering og konsinuet. Elles er det beste for naturverdiene om lokaliteten får vera urørt utan innngrep.

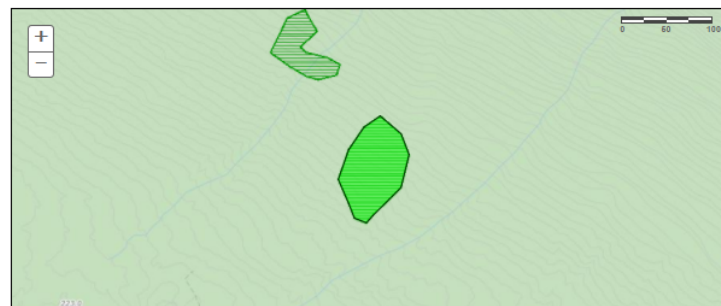
Lokaliteten må sjåast i direkte samanheng med den rike edellausskogen av same type i lokaliteten Viromdalen: Dalsbø, ved Heggevollan B, som ligg rundt 100 meter nordvest for lokaliteten.

Kilder

Navn	År	Tittel	Lenke	Kildetype
Jordal, J. B.	2004	Ei gliett inn i Sunndalsnaturen-En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s. ISBN 82-990812-7-0.		Litteratur
Melby, M. W. & Gaarder, G.	2001	Verdier i Ålvundelva, Sunndal kommune i Møre og Romsdal. VVV-rapport 2001-4. Utgitt av Direktoratet for Naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. 42 s. + vedlegg.		Litteratur
Jordal, J. B. m.fl.	2017	Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2016, med vekt på revisjon av skoglokalitetar. Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2017.		Litteratur

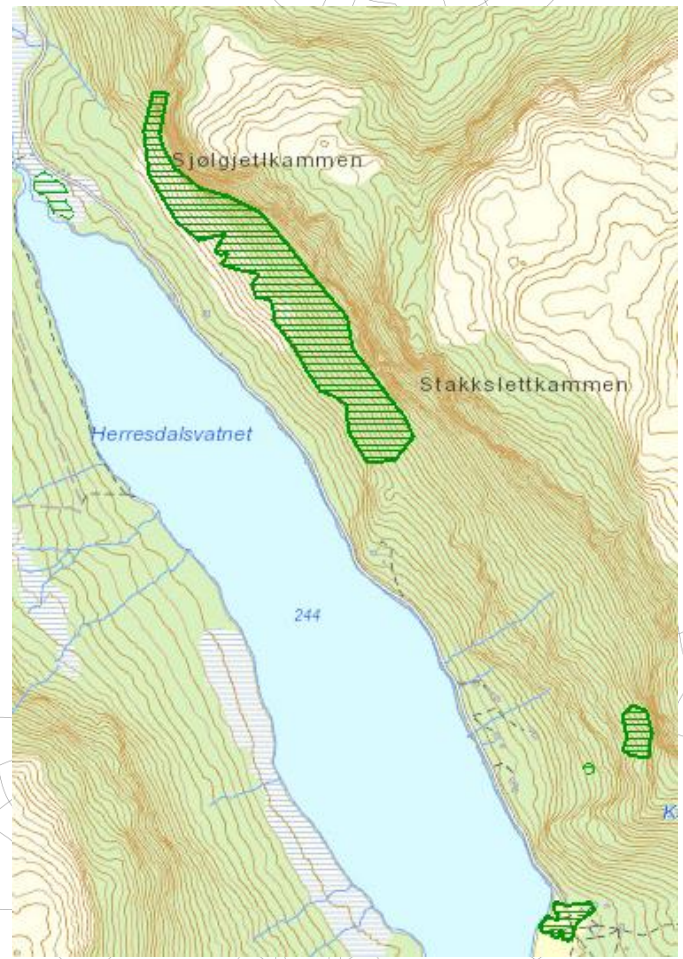
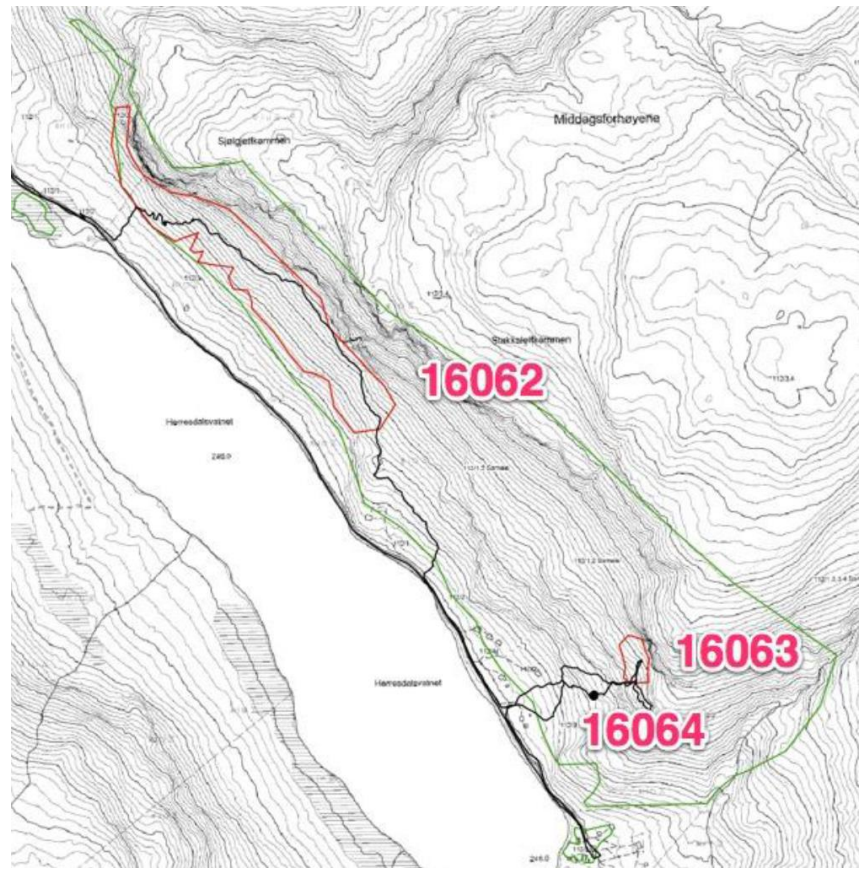
Dokumenter

[Naturtypekartlegging i M7re og Romsdal i 2016](#)

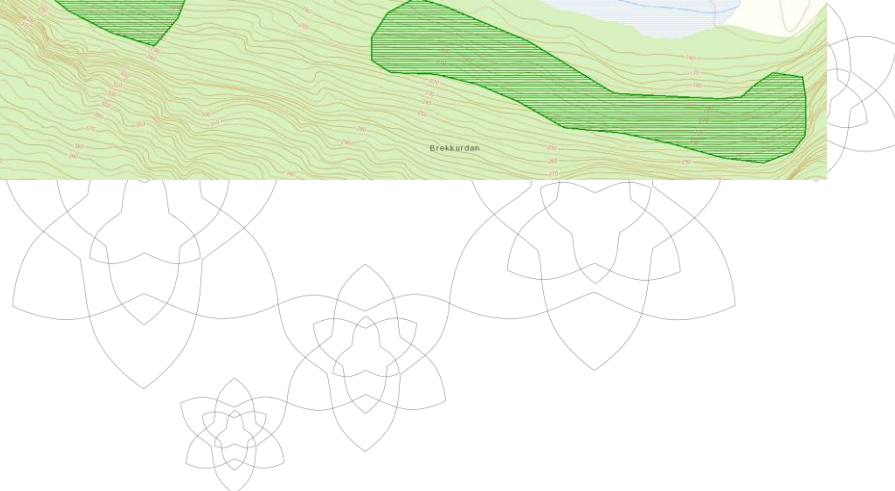
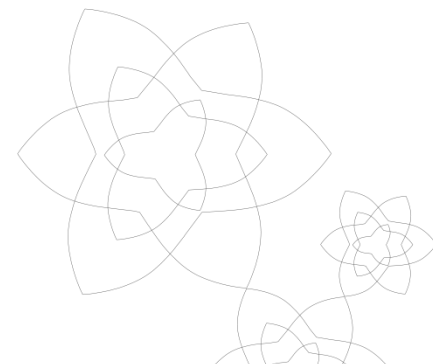
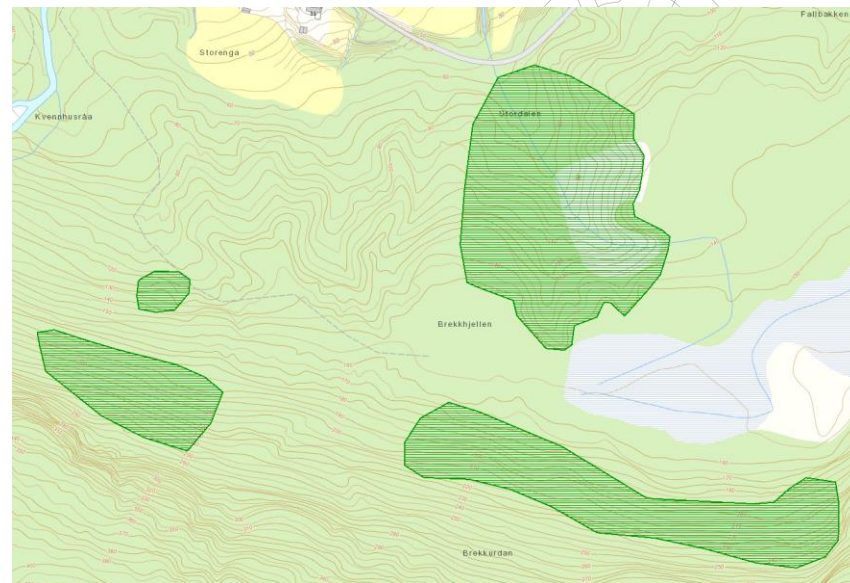
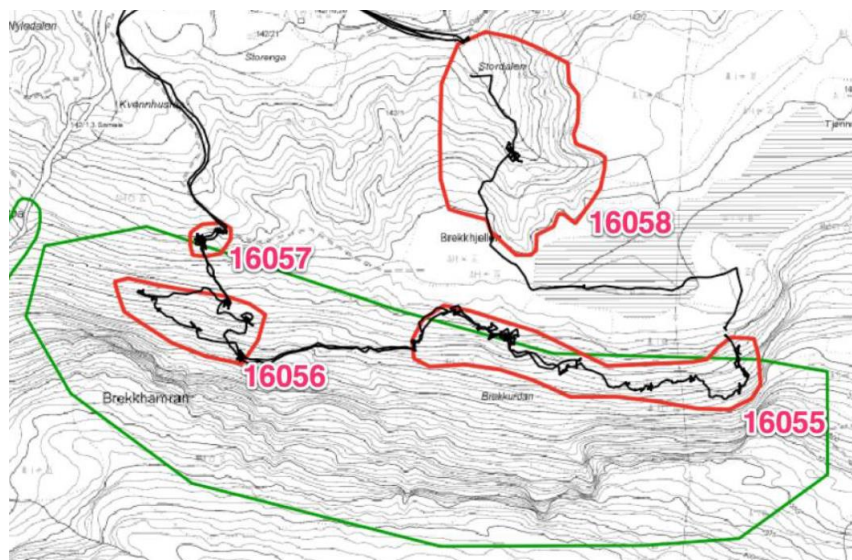

Tingvoll Kamlia

Surnadal

Stedkvalitet

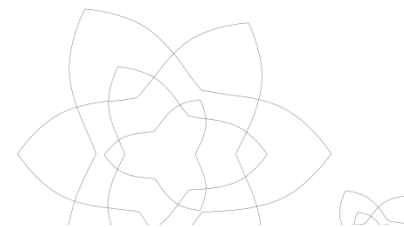
4 < 20 m

3 < 50 m

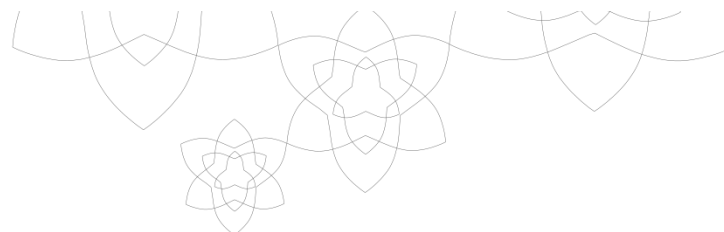
2 mellom 50 og 100 m

1 > 100 m

Stedkvalitet før kvalitetsheving	Antall
Mangler stedkvalitet	274
Stedkvalitet 1 (> 100 m)	3
Stedkvalitet 2 (mellom 50-100 m)	10
	287

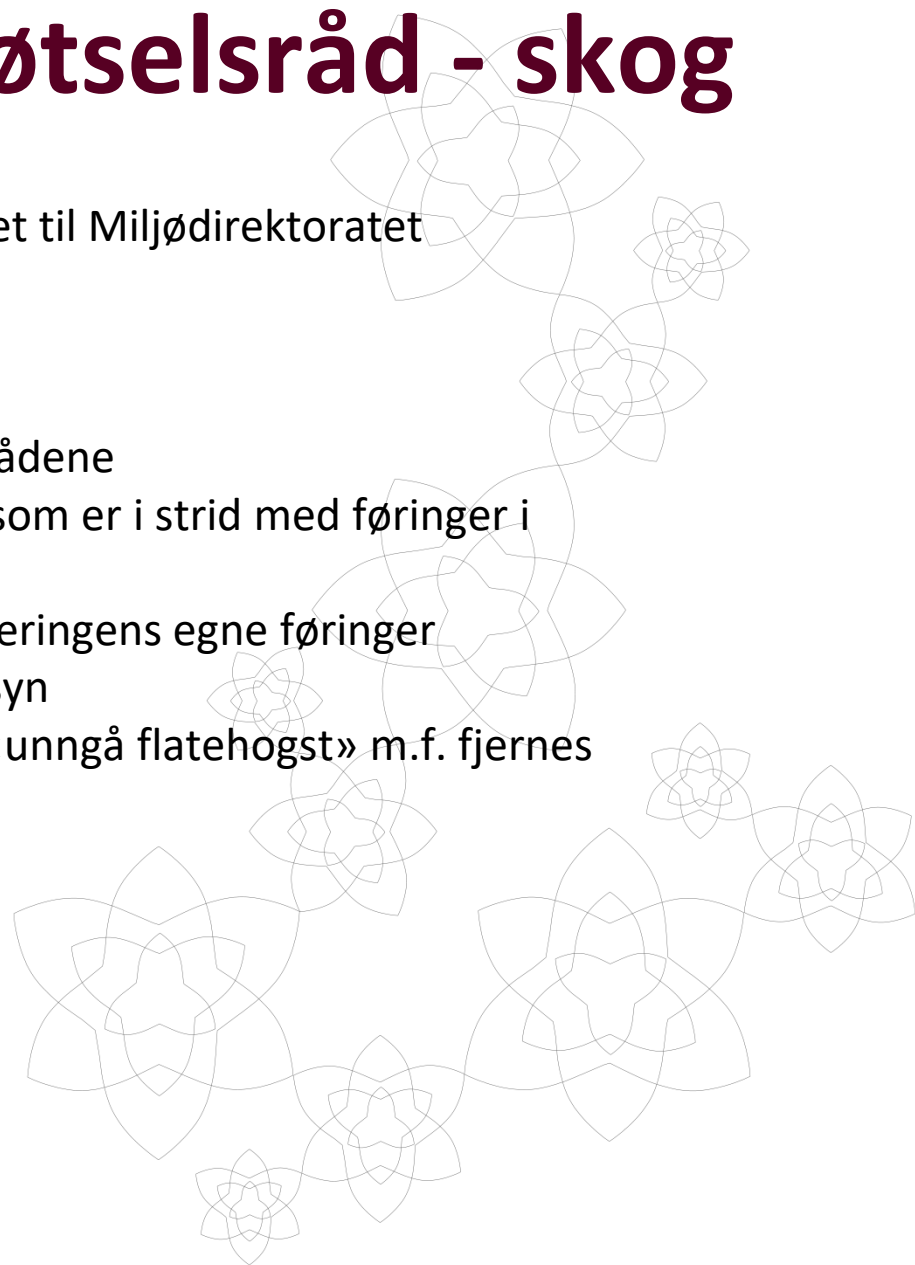

Grunnlag for kvalitetsheving	Antall	Status
Forbedret stedkvalitet ved avgrensning ved hjelp av ortofoto og områdebeskrivelse	249	Oppdatert Naturbase
Forbedret stedkvalitet på eksisterende lokaliteter ved feltregistrering 2016	58	Oppdatert Naturbase
Nye lokaliteter ved feltregistrering 2016	25	Oppdatert Naturbase
Slettete lokaliteter etter feltarbeid	9	Oppdatert Naturbase
Ikke grunnlag for å vurdere stedkvalitet gjennom ortofoto	17	Krever feltarbeid
Stedkvalitet 1 og 2	13	Ikke oppdatert
Kartlagt andre prosjekt i fylket	11	Oppdatert Naturbase
Verneområder	71	Ikke oppdatert

Opprydding i skjøtselsråd - skog

- Oppdrag fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet
- 60 000 lokaliteter i naturbase
- 22 000 er naturtyper i skog
- Råd om skjøtsel og hensyn
- Diskusjon angående relevansen til disse rådene
- Formålet er å fjerne unyttig informasjon som er i strid med føringer i skogbruksplanene
- Skal ikke være i konflikt med skogbruksnæringens egne føringer
- Forvaltningsråd – Råd om skjøtsel og omsyn
- Råd som «ikke hogst», «fri utvikling» og «unngå flatehogst» m.f. fjernes

- Til nå er 8000 skjøtselsråd fjernet

Natur i Norge (NiN)

- Stortingsmelding «Natur for livet» - norsk handlingsplan for naturmangfold
  - Haster med å kartlegge den viktigste naturen
  - Sikre leveområder for sjeldne og truede arter

Ny kartleggingsmetodikk

- Innført i 2014
- Type og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen
- Utviklet av Artsdatabanken
- Flatekartlegging
- Grunnlaget for all statlig finansiert naturkartlegging
- All naturtypekartlegging på land, i ferskvann og i marine systemer skal på sikt foregå etter denne nye metodikken

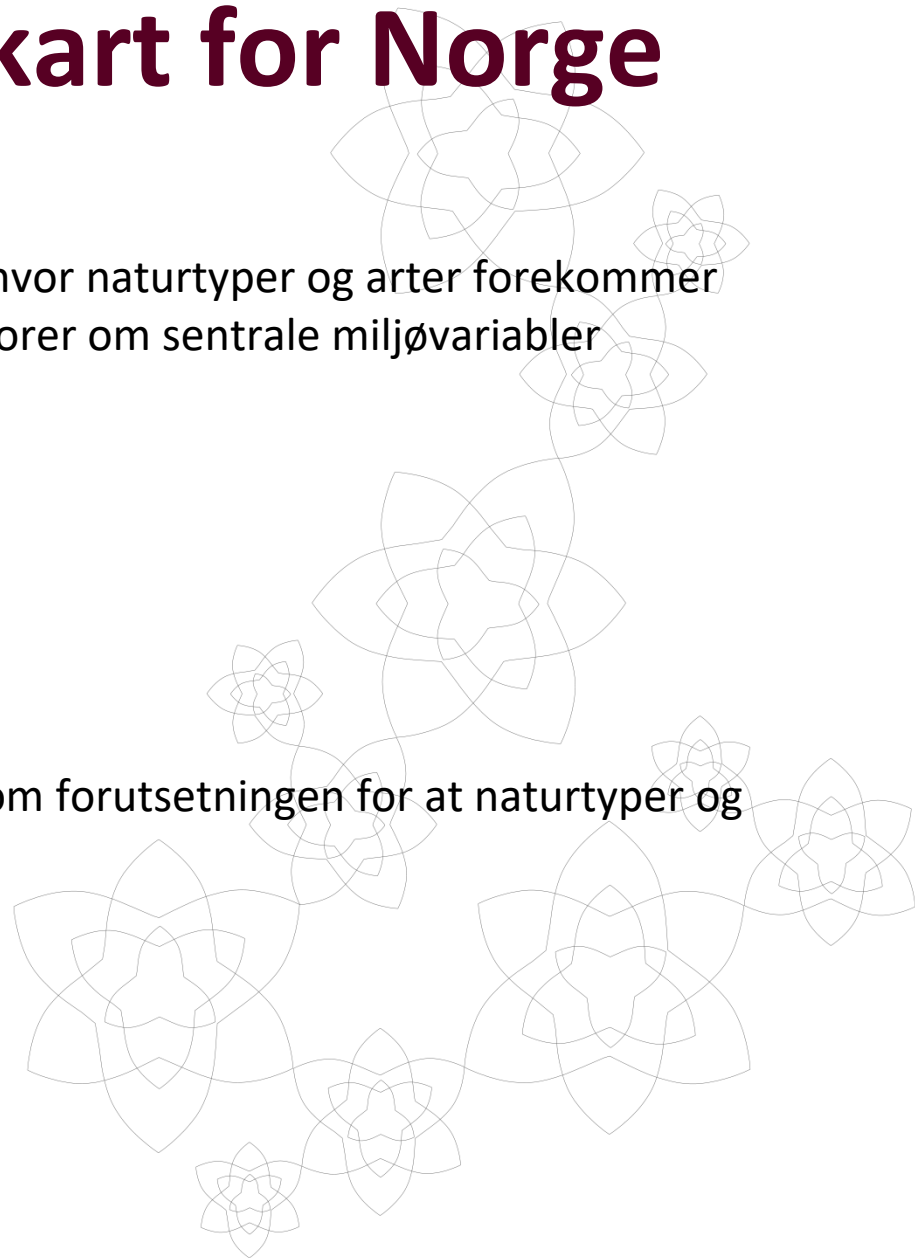
NATUR I NORGE (NIN)

Artsdatabankens system for inndeling og systematisering av naturen, laget for å gi alle som jobber med natur et felles begrepsapparat for å beskrive naturvariasjonen og et verktøy for å kartlegge naturtyper.

Våren 2015 lanserte Artsdatabanken en sterkt forbedret versjon av systemet, Natur i Norge 2.0, som beskriver alle naturtyper, fra de store landskapene og ned til det minste livsmiljø.

Økologisk grunnkart for Norge

- Kartfestet økologisk miljøinformasjon
- En samling kartlag som gir kunnskap om hvor naturtyper og arter forekommer
- Integrere eksisterende data fra ulike sektorer om sentrale miljøvariabler
  - Natur i Norge (NiN)
  - www.naturbase.no
  - www.artskart.no
  - Norges geologiske undersøkelser
  - Statens kartverk
  - Meteorologisk institutt
- Kartlag over miljøvariabler som sier noe om forutsetningen for at naturtyper og arter kan finnes på gitte steder i landet
  - Berggrunn
  - Vannmetning
  - Terrengvariasjon

NiN i skogbruket

- I 2017 ble en ny veileder presentert der registrering av MiS-miljøer er beskrevet etter NiN-systemet (Natur i Norge).
- Nye kartleggingsobjekter skal ta i bruk NiN-systemet
- NiN tilpasset de behovene skogbruket har for beskrivelse av natur?
- I praksis mindre endringer
  - Vegetasjonsinndeling er erstattet av grunntyper i NiN-systemet

Veileder for kartlegging av MiS-livsmiljøer etter NiN

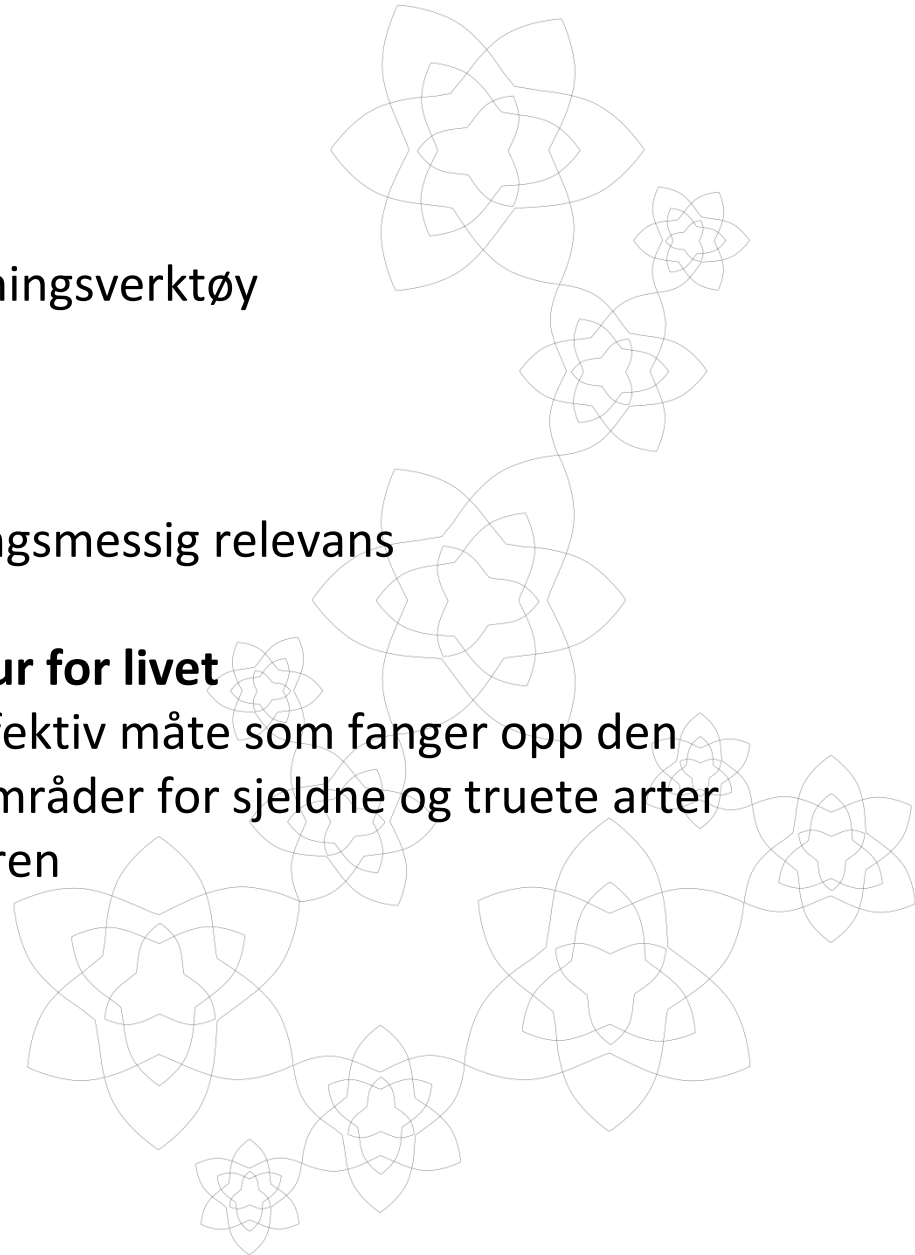
VEILEDER VERSJON 1.0.1

JUNI 2017

Fungerer NiN?

- Ikke designet for å rangere naturen
- Uferdig metode og et uprøvd forvaltningsverktøy
- Kostbart
- Kartleggingen har lav kvalitet
- Svært usikker og begrenset forvaltningsmessig relevans
- Langt unna målet til Stortinget – **Natur for livet**
  - Kartlegge på en systematisk og effektiv måte som fanger opp den viktigste naturen for å sikre leveområder for sjeldne og truede arter
  - Rangering og verdisetting av naturen

Vilt og sensitive artsdata

Hensyn til vilt

- Skogbruksnæringens egen standard
- Naturmangfoldsloven § 15

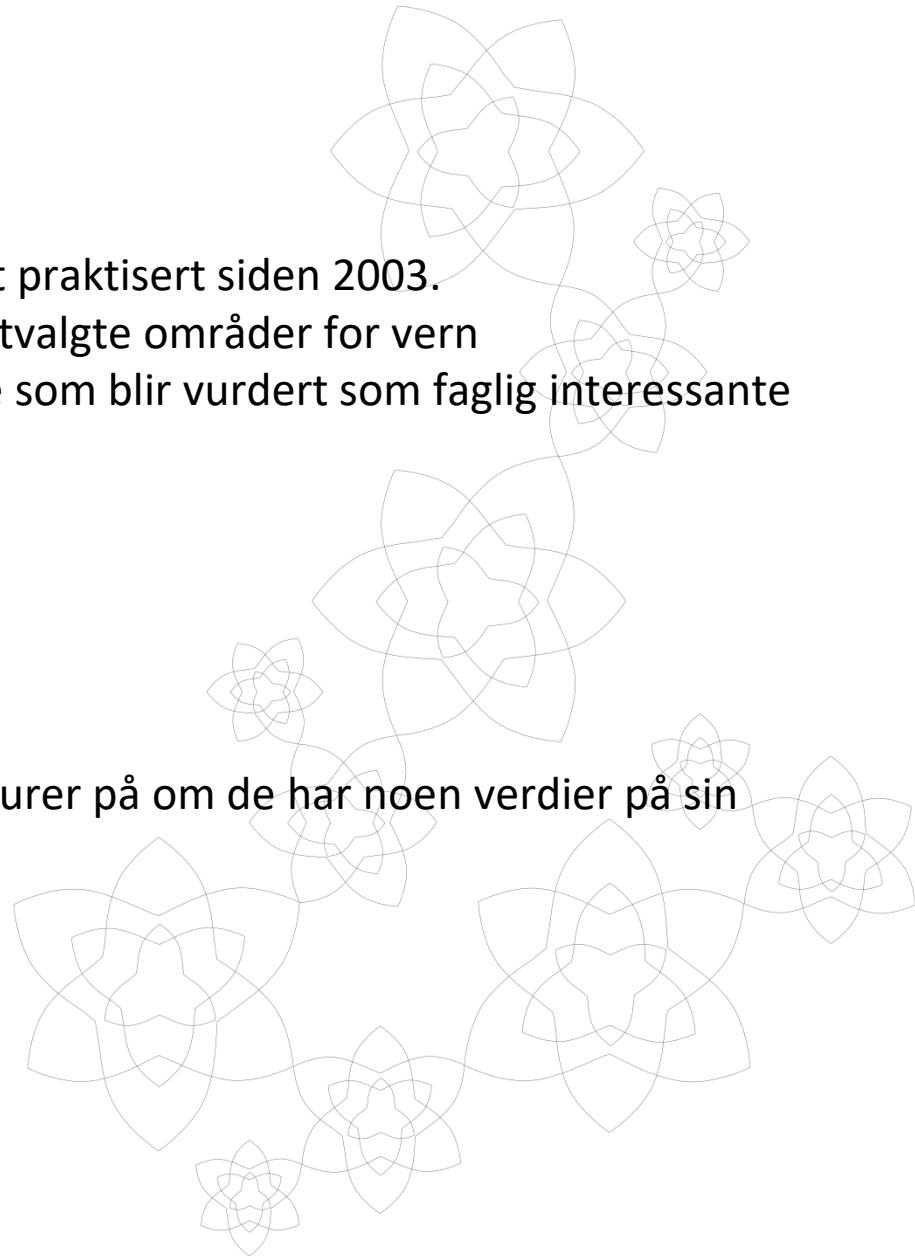
Sensitive artsdata

- Hekkelokaliteter for rovfugl – egne retningslinjer for skjerming av data
- Ulike databaser
  - Artsobservasjoner, Naturbase, Rovbase
- Ny kartløsning/innsynsløsning
  - Henter kartdata fra Artsobservasjoner, Naturbase og Rovbase
  - <https://sensitive-artsdata-innsyn.miljodirektoratet.no/?SprakID=3>
  - Vil kunne finne område som er av interesse, og ved behov be om eksakt informasjon

Frivillig skogvern

- Ordningen med frivillig skogvern har vært praktisert siden 2003.
  - Den innebærer at skogeierne selv tilbyr utvalgte områder for vern
  - Forvaltningen følger opp de av områdene som blir vurdert som faglig interessante
  - Konfliktdempende
  - Kostnadseffektivt
  - Raske verneprosesser
  - Grunneier får reell innflytelse i prosessen
-
- Allskog som kjører prosess
  - Kan kontakte FM og kommunene om de lurer på om de har noen verdier på sin grunn

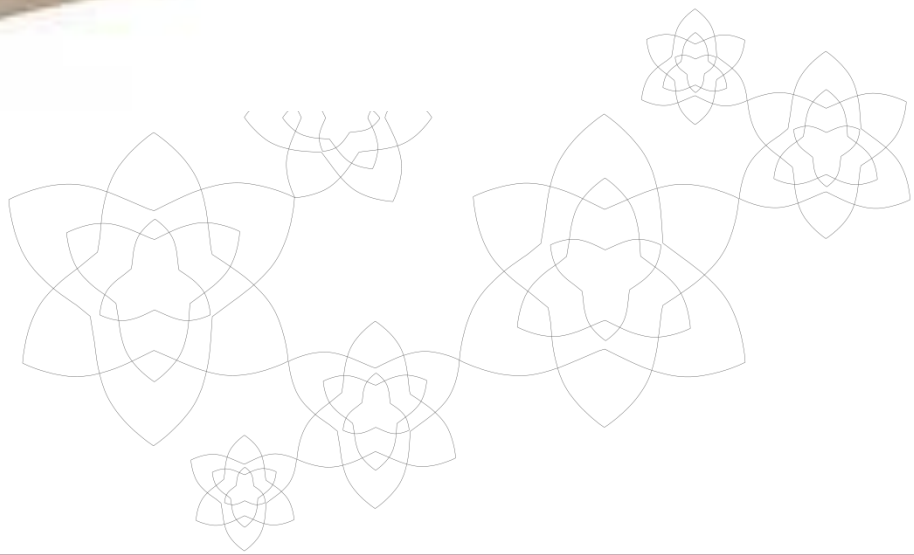

Informasjonskanaler

- Naturbase
- Artskart
- Rovbase
- GiS-link
- Miljøstatus
- Miljøkartlegging i skog (MiS)
- Gardskart
- <http://kilden.skogoglandskap.no/map/kilden/index.jsp>
- Rovbase
- Sensitive artsdata
  - <https://sensitive-artsdata-innsyn.miljodirektoratet.no/?SprakID=3>

PEFC

Miljøregistrering i skog

Nøkkelbiotoper skal kartfestes på eiendommer større enn 100 dekar produktiv, økonomisk drivbart areal. Nøkkelbiotopene skal dokumenteres i skogbruksplan eller miljøoversikt. Der skjøtselstiltak kan gjennomføres, skal det være beskrevet i skogbruksplanen eller miljøoversikten.

Nøkkelbiotipene skal rapporteres til databasen Kilden

På eiendommer med mindre enn 100 dekar produktiv, økonomisk drivbart areal, skal det ved planlegging av hogst og skogbrukstiltak brukes føre-var rutine for å klargjøre om det finnes livsmiljøer etter MiS-instruksen. Kartlagte kvaliteter skal ivaretas, om nødvendig ved å avstå fra å hogge eller ved å ta nødvendig hensyn.

Kravet om kartfesting av nøkkelbiotoper gjelder før hogst i furuskog og lauvskog på eiendommer med mer enn 100 dekar produktiv, økonomisk drivbar furu- og lauvskog. Der terrengtransport av tømmer fra granskog skal skje gjennom furuskog og lauvskog skal føre-var rutinen brukes.

Konsultasjon med miljødatabaser

Ved planlegging av hogst skal eksterne kilder for miljøinformasjon i databasene Artskart og Naturbase være konsultert. Der skogbrukstiltakene vil kunne berøre kjente forekomster av truede arter, truede naturtyper eller nasjonalt viktige naturtyper (A-verdi) etter DN Håndbok 13, og informasjonen om artene/naturtypene ikke tidligere er vurdert i forbindelse med utvelgelse av nøkkelbiotoper, skal person med skogbiologisk kompetanse vurdere om det bør etableres en eller flere nøkkelbiotoper i området. Vurdering av behovet for å etablere nøkkelbiotoper baseres på MiS-metodikken. Kommunen og fylkesmannen skal informeres om eventuelle nye nøkkelbiotoper. Nye nøkkelbiotoper rapporteres til databasen Kilden. Eventuell skogbruksaktivitet i utvalgte naturtyper og på arealer med forekomst av prioriterte arter skal skje etter reglene i naturmangfoldloven.

Sitat Odd

Generelt om ulike registreringar i natur:

Vi gjennomføring av Miljøregistrering i skog opplever vi dels frustrasjon hjå skogeigarane når dei blir kjent med at det tidlegare er registrert naturtypar (etter DN-håndbok 13) på deira eigedom. Ved Miljøregistrering i skog blir registreringar som naturtypar undersøkt og normalt vil i svært viktige (og viktige) naturtypar også gje eit livsmiljø etter MiS-metodikken. Ved nokre høve blir først da skogeigar kjent med at det er registrert ein naturtype på sin eigedom.

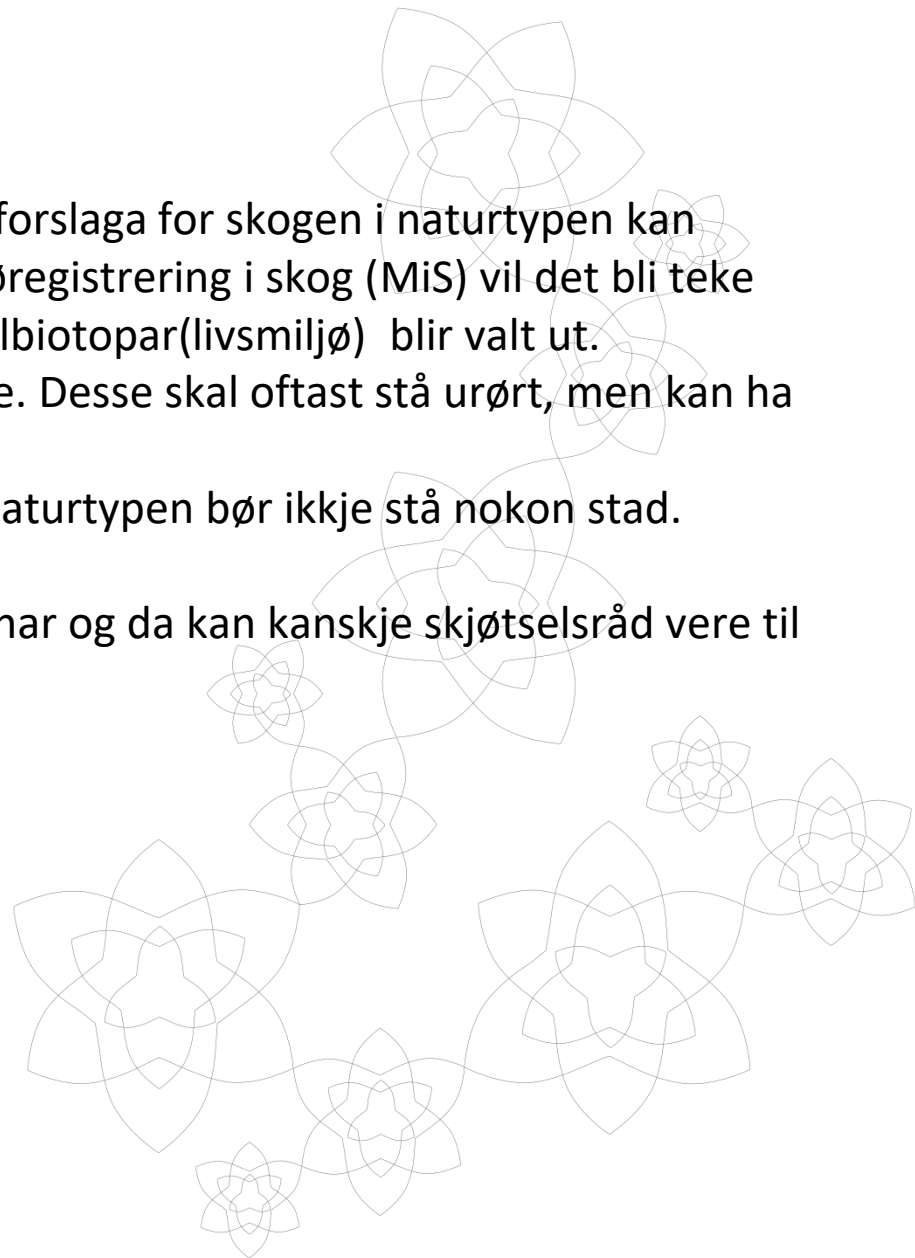
Det eg vil fram til er altså at grunneigarane burde vore informert om at det er gjort registrering av naturtypar på deira eigedom. Slike registreringar vil kunne ofte føre til restriksjonar i forvaltning av eigedomen. Eg er kjent med at dette har vore tema i andre fylker (m.a. Trøndelag) og meiner det der er gjort endringar i informasjonsflyt.

Sitat Odd

Eg er vel i utgangspunktet einig i at skjøtselsforslaga for skogen i naturtypen kan takast ut. I skog kor det er gjennomført Miljøregistrering i skog (MiS) vil det bli teke omsyn til naturtypane når områda for nøkkelbiotopar(livsmiljø) blir valt ut. Skogbruket tek da omsyn til nøkkelbiotopane. Desse skal oftast stå urørt, men kan ha skjøtselsforslag.

Å gi råd om å hogge ned plantefelt utanfor naturtypen bør ikkje stå nokon stad.

Vi manglar MiS-registrering i ein del kommunar og da kan kanskje skjøtselsråd vere til hjelp ved forvaltning av naturtypen...

Naturtype definert i Naturmangfoldloven:

«ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster»

§ 4. (*forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer*) Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

Generelle aktsomhetskrav i NML
Vurderinger etter NML §§ 8-12

